

Nr 248.

Godkänd av första kammaren den 13 juni 1917.

Godkänd av andra kammaren den 13 juni 1917.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av väckt motion om ändring i 12 § av förordningen angående tillverkning av brännvin.

(Bevillningsutskottets betänkande nr 38.)

Till Konungen.

I en inom riksdagen väckt motion har hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av § 12 i förordningen angående tillverkning av brännvin, att densamma erhöles följande lydelse:

1. För brännvin, tillverkat inom landet, skall tillverkaren påföras skatt med 65 öre för varje liter av normalstyrka, varmed förstås brännvin, som vid + 15° å Celsii termometer innehåller 50 volymprocent alkohol.
2. Inbetalning — — — liter.
3. Vid utförsel — — — normal styrka.
4. Restitution — — — ur riket.

Enligt gällande brännvinstillverkningsförordning har 12 § 1 mom. följande lydelse:

1. För brännvin, tillverkat inom landet, skall efter avdrag av två procent, som äro skattefria, tillverkaren påföras skatt med 65 öre för varje liter av normalstyrka, varmed förstås brännvin, som vid + 15° å Celsii termometer innehåller 50 volymprocent alkohol.

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 14 saml. 79 häft. (Nr 248—249.) 1

Det föreliggande förslaget avser sålunda, att bestämmelsen därom, att två procent av det tillverkade brännvinet skola vara skattefria, måtte upphävas.

Enahanda förslag framställdes vid 1912 års riksdag i en inom första kammaren väckt motion (nr 41). Bevillningsutskottet meddelade i sitt över sistnämnda motion avgivna betänkande (nr 4), att, enligt vad utskottet inhämtat, 1911 års nykterhetskommitté komme att upptaga berörda spörsmål till prövning, och hemställde med hänvisning härtill, att motionen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. Bägge kamrarna biföllo utskottets nämnda hemställan.

Den utredning, vars resultat 1912 års riksdag sålunda ansåg böra avvaktas, innan riksdagen intoge ståndpunkt till frågan, är numera utförd. Nykterhetskommittén har nämligen i sitt den 31 januari 1916 avgivna betänkande med förslag till förordning angående tillhandahållande av skattefri sprit samt alkoholhaltiga varor för andra ändamål än förtäring m. m. behandlat ifrågavarande spörsmål. Kommittén har därvid till en början, med erinran att den nu gällande brännvinstillverkningsförordningen icke innehölle något, som angåve skälet till det medgivna skatteavdraget, framhållit, att detsamma ursprungligen tillkommit såsom en ersättning för avdunstning. Till belysning härav har kommittén meddelat följande redogörelse för tidigare bestämmelser i ämnet.

»Samtidigt som 1871 års riksdag höjde den förut med 70 öre per kanna brännvin av normalstyrka utgående skatten med 10 öre, infördes som en nyhet i lagstiftningen ett skatteavdrag för avdunstning. Den grundläggande bestämmelsen hade följande lydelse: 'Från det vid uppmätningen erhållna och till normalstyrka reducerade kannetalet avdrages för avdunstning 3 procent, varefter återstoden utgör det kannetal, efter vilket stadgade avgifter skola utgå.' Detta avdunstningsavdrag minskades, i överensstämmelse med ett riksdagens beslut, genom förordningen av den 2 juni 1882 angående villkoren för tillverkning av brännvin till 2 procent i samband med att staten övertog vissa kontrollkostnader, som förut ålegat brännvinstillverkarna. Alltjämt betecknades emellertid det skattefria avdraget som ett avdrag för avdunstning, såsom framgår av ordalydelsen i 23 § av nyss nämnda förordning: 'Det tillverkade brännvinet uppmätes och reduceras till normalstyrka förmedels en i bränneriet uppställd behörigen justerad kontrollapparat. Från vad denna angiver avdrages för avdunstning 2 procent. Återstoden utgör det brännvin, för vilket skatt samt övriga avgifter beräknas . . .'».

Under uttalande av att ifrågavarande skatteavdrag alltjämt torde uppfattas såsom en kompensation för avdunstning, har kommittén till

behandling upptagit frågan, huruvida, med den utveckling tekniken på brännvinsindustriens område genomgått, avdraget numera vore berättigat. Med erinran om ovan omnämnda, vid 1912 års riksdag väckta motion, har kommittén vidare ur motiveringen för densamma återgivit följande:

»Enligt vad från fullt sakkunnigt håll uppgivits, är numera brännvinstillverkningen tekniskt så fullkomnad, att någon dylik avdunstningsförlust icke kan sägas förekomma, sedan vätskan passerat kontrollapparaten, men väl på ett tidigare stadium av tillverkningen. Även om någon mycket obetydlig dylik förlust efter kontrolluppmätningen fortfarande skulle förefinnas, synes den böra liksom andra tillverkningskostnader drabba fabrikationen. Bestämmelsen om 2 procents skattefrihet verkar numera direkt såsom en nedsättning i skatten. I den mån härigenom en extra vinst kan uppstå för tillverkaren, synes detta under alla förhållanden olämpligt. Att vid borttagandet av det skattefria avdraget brännvinspriset kommer att i någon mån höjas, torde ej vara osannolikt. Från nykterhetsintressets synpunkt torde dock detta just tala till förmån för förändringen. Såsom en visserligen mycket underordnad fördel kan framhållas, att kontrollarbetet och räkenskapsföringen rörande brännvinstillverkningen rätt avsevärt skulle förenklas, ifall man sluppe taga hänsyn till detta skattefria belopp. Om skattefriheten borttages, kan statens bruttointkomst av brännvinstillverkningen beräknas stiga med drygt 2 procent, och statsverket alltså tillföras, lågt räknat, 450,000 kronor årligen — — —».

Kommittén har vidare anfört följande:

»I brist på från brännvinsbrännerierna härrörande siffror vill kommittén till belysning av storleken av den förlust, som överhuvud kan anses oundgänglig vid brännvinets förvaring, erinra om en uppgift i dr Key-Åbergs utredning (Nykterhetskommittén, del IV, s. 187—188). Där meddelas, att vid reningsverken förlorades under år 1911 av den totala omsatta brännvinsmängden 38,110,381 liter à 50 procent endast 56,129 liter på undermål ('svinn'). Den totala förlustprocenten enligt denna uppgift är alltså endast 0.16 procent, och förlusten på grund av avdunstning måste alltså ej ens nå detta värde.

Om också denna uppgift avser reningsverken, torde den dock även så pass belysa de allmänna förhållandena vid brännvins förvaring, att den kan anses tala för att avdunstningsavdraget är för högt tillmätt. För att erhålla ett sakkunnigt uttalande i frågan har kommittén gjort en hänvändelse till kontrollstyrelsen med förfrågan, huruvida man kan befara, att 2 procent av det brännvin, som passerat kontrollapparaten, genom avdunstning försvinner. En så stor avdunstning kan knappast tänkas förekomma, anför styrelsen, annat än om brännvinet en längre tid legat på nederlag vid bränneriet, innan det avyttrats, samt varit utsatt för uppvärmning under sommarmånaderna. Numera brukar emellertid tillverkaren vid råspritbrännerierna i allmänhet ganska snart leverera brännvinet till reningsverken, och torde sålunda någon nämnvärd förlust genom avdunstning icke uppstå. Att någon avdunstning av betydelse icke äger rum framgår jämväl därav, att tillverkaren räknar med en tillverkningskatt av 63.7 öre per liter normalstyrka (d. v. s. 65 öre minus 2 procents avdrag).

I detta sammanhang bör även omnämnas, att spritkontrollapparaten vanligtvis är injusterad till tillverkarens fördel, och torde uppmätningen för hand i medeltal

giva tillverkaren 0.25 procent mera än vad kontrollapparaten angiver. Detta är helt säkert tillräckligt för att täcka den förlust, som i vanliga fall kan tänkas uppstå genom brännvinets avdunstning.»

I stället för att söka avväja avdunstningsavdraget efter storleken av den avdunstning, som möjligen ännu kunde anses förekomma, ansågo kommittén, på sålunda anförda skäl, att avdunstningsavdraget eller rättare sagt den nu tillåtna skattefriheten för två procent av den tillverkade brännvinsmängden, borde helt bortfalla.

På grund av nådig remiss har kontrollstyrelsen, efter att hava hört samtliga Kungl. Maj:ts befallningshavande, avgivit utlåtande i anledning av nykterhetskommitténs ovan omförmälda betänkande. Det framgår av styrelsens utlåtande och av en därvid fogad sammanställning över vad befallningshavandena i sina yttranden anført, att ingen av dessa myndigheter haft något att erinra mot upphävandet av bestämmelsen om de vid brännvinstillverkningen skattefria två procenten.

Då den omfattande utredning, som föreliggande fråga underkastats, otvetydigt synes giva vid handen, att det skäl, som på sin tid föranlett införandet av ifrågavarande bestämmelse, numera icke kan med fog åberopas till stöd för dess bibehållande och då ingen av de hörda myndigheterna haft någon erinran att göra mot bestämmelsens upphävande, har riksdagen ansett sig böra bifalla den föreliggande motionen.

I motiveringen till motionen har ifrågasatts, huruvida icke den enligt gällande bestämmelser utgående restitutionen för finkelolja samt för renat brännvin vid export borde bortfalla, samt hänvisats till den utredning i berörda hänseenden, som nykterhetskommitténs ovannämnda betänkande ävenledes innehåller. Motionen innefattar emellertid härutinnan icke något förslag. Vid sådant förhållande och då det närmast synes böra ankomma på Eders Kungl. Maj:t att till riksdagen inkomma med det förslag, vartill de verkställda utredningarna — innefattade dels i sistnämnda betänkande, dels ock i de ovan omnämnda, över detsamma avgivna yttrandena — kunna giva anledning, har riksdagen, jämväl med hänsyn därtill att de ifrågavarande restitutionsbestämmelsernas upphävande, såvitt riksdagen kunnat finna, skulle vara av ringa ekonomisk betydelse för statsverket, icke ansett sig äga tillräcklig anledning att fatta beslut i den i motionen angivna riktningen.

På grund av vad sålunda anförts har riksdagen beslutat, att 12 § 1 mom. i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin skall hava följande lydelse:

1. För brännvin, tillverkat inom landet, skall tillverkaren påföras skatt med 65 öre för varje liter av normalstyrka, varmed förstås brännvin, som vid + 15° å Celsii termometer innehåller 50 volymprocent alkohol.

Stockholm den 13 juni 1917.

Med undersätlig vördnad.
